

LITTERATURGUIDE

til Charlotte Weitze
Det Hvide Kvarter

TINE KIRKEGAARD JENSEN

Litteraturguide til Charlotte Weitze *Det Hvide Kvarter*

© Tine Kirkegaard Jensen og Høst & Søn / ROSINANTE&CO, København 2011

1. udgave, 1. oplag, 2011

Grafisk tilrettelæggelse og omslagsdesign: Mette Plesner

Produktion: Narayana Press, Gylling

Høst & Søn er et forlag i ROSINANTE&CO

Købmagergade 62, 4. | Postboks 2252 | DK-1019 København K

www.rosinante-co.dk | www.hoest.dk

Indhold

4	Litteraturguiden	24	<i>Hvad gør en fugl?</i>
5	Charlotte Weitze		Resume 24
5	Det Hvide Kvarter		Hvad gør en Erling? 25
7	En novellesamling?		Elevopgaver 26
9	Eventyrlige eller fantastiske fortællinger?	26	<i>Rosentjørn</i>
10	Praktisk fremgangsmåde		Resume 26
12	<i>Lupus</i>		En forvandlingshistorie 27
	Resume 12		Elevopgaver 28
	En ulv lusker omkring 13		
	Elevopgaver 14	29	<i>SOS</i>
15	<i>Fisken</i>		Resume 29
	Resume 15		Bag velklippede hække og
	Fortryllelse og eventyrlyst 15		hvidpudsede facader 30
	Elevopgaver 17		Elevopgaver 31
18	<i>Terror</i>	32	<i>Vist gør det ondt</i>
	Resume 18		Resume 32
	En hverdagsfortælling 18		Som en blomst, der åbner
	Elevopgaver 20		sig 32
21	<i>Brødrene</i>		Elevopgaver 34
	Resume 21	35	Litteratur
	Dualismen som menneskeligt		
	grundvilkår 21		
	Elevopgaver 23		

Litteraturguiden

Litteraturguiden til *Det Hvide Kvarter* giver inspiration til, hvordan man kan arbejde med Charlotte Weitzes noveller, og er ment som en værktøjskasse til lærerens forberedelse af undervisningen. Litteraturguiden er målrettet mod danskundervisningen i 9. klasse, men mange af værktøjerne kan også benyttes til dansk i ungdomsuddannelserne.

Efter en kort præsentation af forfatteren nævnes en række generelle betragtninger omkring *Det Hvide Kvarter*. Da Weitzes fortællinger svæver på kanten af genrerne novelle, eventyr og fantastisk fortælling, anføres nogle bemærkninger om, hvad der kendetegner de tre genrer, og hvorved de adskiller sig. Derefter præsenterer guiden en skitse til, hvordan et konkret undervisningsforløb, som har novellesamlingen som sit omdrejningspunkt, kan se ud. Forløbet forbereder eleven til at tackle prøvesituationen ved afgangsprøven i 9. klasse ved at træne den mundtlige fremlæggelse af tekst- og analysearbejdet, samt ved at øve den gode oplæsning.

Herefter gennemgås de enkelte noveller for sig. Til hver novelle finder man et kort resume, et bud på, hvad der er på færde i novellen, og et antal tekstnære elevopgaver. De fleste af opgaverne er refleksionsspørgsmål, som kræver, at læseren kan læse mellem linjerne i teksten og fortolke hovedpersonernes tanker, replikker og handlinger.

Charlotte Weitze

Charlotte Weitze (f. 1974) er cand.mag. i folkloristik og forfatter af skønlitteratur, klummer og radiodramatik. Hun debuterede som skønlitterær forfatter i 1996 med novellesamlingen *Skifting*, som hun modtog BogForums debutantpris for, og i 2003 havde hendes første radioteaterstykke *Tandfeen* premiere på DR P2. Weitze har siden 1996 udgivet en række titler, blandt andet *Bjergtaget* (1999), *Fandekke* (2001) og senest den historiske roman *Sværmeri* (2010). Hun har modtaget Statens Kunstfonds 3-årige arbejdslegat (1999) og været indstillet til Weekendavisens Litteraturpris (2002) og radioteaterprisen Prix Italia (2003).

Charlotte Weitze er en forfatter, som det vil være interessant for eleverne at undersøge nærmere. For eksempel vakte det i forbindelse med hendes udgivelse af romanen *Fandekke* (2001) stor opmærksomhed, at hun, som led i sin research, valgte at besøge kloaksystemet under København. Forfatterens egen hjemmeside kan være et godt sted at begynde – her kan man bl.a. se et videointerview med Weitze om *Det Hvide Kvarter* og høre Weitzes højtlesning af *Fisken*.
www.charlottewitze.dk

Det Hvide Kvarter

Den fysiske ramme omkring de otte noveller er Det Hvide Kvarter. Kvarteret består af pæne, hvidpudsede huse, og i husene bor kun hvide mennesker af den spidsborgerlige slags. Om foråret springer kvarterets mange æbletræer ud i et hvidt brus af blomster. Men novellerne handler mest om mørket i alt det hvide. Når hovedpersonerne farer vild i deres liv, søger de ofte mod søen

og mosen, som ligger som et sort hul mellem de lysende ringveje og villaer. Her lurder et skummelt ulvedyr, og indimellem er der nogen der drukner eller forsvinder.

Mange af fortællingerne handler om mennesker i overgangsfaser. Weitze skriver om de svære ting i livet som ”rigtig voksen”: om at påtage sig forælderrollen, at give slip på børn, der flyver fra reden, om afsavn og fortrængte drømme og om kærligheden. Uden smerte ingen kærlighed, og netop det er svært at kapere for Weitzes hovedpersoner, der kæmper en kamp med at rumme smerten. Det lykkes ikke så godt, og ofte tager de simpelthen flugten fra de mørke sider af tilværelsen og vælger at skjule sig, forsvinde fra deres liv eller svæve op i himmelen. Mange af personerne efterlades i historiernes slutning handlingsslammede og fastfrosne i al deres ubehjælpssomhed.

Charlotte Weitze har sin helt egen skrivestil. Teksterne har en snert af f.eks. Villy Sørensen, som også dyrkede det sære og mærkelige og drejede sproget i finurlige retninger, ligesom også Franz Kafkas fascination af uhyggen og det uforklarlige anes i teksterne. Sproget i de otte fortællinger er intenst, stilen næsten poetisk, og i mange af fortællingerne er naturen en vigtig medspiller. Ulven lusker f.eks. faretruende omkring Tanja og Sørenns hus, Erling vises på vej af solsortens sang, og kaprifolierne slynger sig kvælende om Bitten og Janes rivaliseren. Weitze har studeret folkloristik, og det er en baggrund, som kan skimtes i teksterne. I middelalderen var naturens kræfter et eksistensvilkår, der ikke kunne sættes spørgsmålstegn ved, ligesom overnaturlige væsener og kræfter ansås for at være en realitet. På samme måde optræder det magiske og overnaturlige side om side med det realistiske og hverdagsagtige i *Det Hvide Kvarter*. Forfatterens sideordning af realismen og det overnaturlige kan være svær for en ung læser, for bedst som man tror sig på sikker grund, overtages scenen af glubske ulve, magiske fisk og kvinder,

der forandrer sig til fugle. Mange læsere i 9. klasse vil måske overrumples af fortællingerne og undre sig over det magiske pludselige tilstedeværelse i teksten. En samtale om Weitzes måde at fortælle på, og om hvilke genrer hun låner fra, vil hjælpe mange læsere på vej ind i teksten.

Weitzes fortællinger har deres tydelige rødder i den mundtlige fortælletradition. Hun læner sig op ad gammel overtro og låner fra både folkeeventyr, sagn, folkeviser, trylleviser og myter. Arven fra den mundtlige fortælletradition er nem at få øje på i de enkelte noveller, og Weitzes tekster tilbyder sig derfor som et godt redskab til at arbejde med elevernes genrebevidsthed. At få øje på, hvordan litteraturen udvikler sig over tid, og hvordan tekster samtaler på tværs af historien, er et vigtigt led i dannelsen af elevens historiske bevidsthed inden for danskfaget. Fordi fortællingerne opererer i grænselandet mellem forskellige genrer, tilbyder de sig som et godt redskab til et arbejde med at indkredse genrespecifikke kendetegn i tekster, og de kan være med til at give eleverne en fornemmelse af, at genrer er foranderlige og flydende størrelser, som brydes, udvikler sig og smelter sammen i nye genrer.

En novellesamling?

På bogens forside står der hverken *Noveller* eller *Kortprosa*, men derimod *Fortællinger*. Om dette valg bemærker forfatteren, at det er, fordi historierne:

(...) er eventyrlige, lidt vildtvoksende, lægger sig op ad folkeeventyrene og er måske derved tættere på noget mundtligt (majortom.dk).

Novellen er ikke en genre med klare, afgrænsede genrekriterier. At sætte ord på novellens grundlæggende særtræk er et omfattende projekt, som har givet anledning til årtiers litteraturvidenskabelig debat. Skal man alligevel forsøge at lave en overskuelig indkredsning af novellens genrekarakteristika, som er anvendelig i skolens undervisning, kan den se sådan ud:

- Novellen er en kort prosatekst.
- Novellen starter ofte *in medias res*. Der er ingen introduktion til personer, tid og sted – fortællingen begynder derimod midt i handlingen.
- Novellens handling er ofte enkel og centrerer sig om én væsentlig begivenhed.
- Der er kun få personer med i en novelle.
- Novellens slutning kan være overraskende eller åben, men kan også fungere som en slags knude, som samler trådene.

I *Gads Litteraturlleksikon* (1999) er novellen defineret som en:
(...) kortere prosafortælling, der er stramt bygget op omkring få personer, en enkel karakteristisk situation eller begivenhed, der munder ud i en ofte overraskende, men ikke ulogisk slutning.

Weitzes fortællinger opfylder flere af de nævnte genrekarakteristika for novellen. Men samtidig står de på ryggen af andre genrer. Teksterne låner f.eks. klassiske figurer og elementer fra især folkeeventyrene. Men også trylleviser, sagn og myter kan som nævnt skimtes under overfladen. Det er karakteristisk for de små fortællinger i *Det Hvide Kvarter*, at de opererer i krydsfeltet mellem det realistiske og det overnaturlige, og nøjagtigt som i eventyrene tages det for givet, at det magiske eksisterer i vores verden.

Eventyrlige eller fantastiske fortællinger?

Det kan være svært at opstille præcise grænser mellem fantastiske fortællinger på den ene side og eventyrene på den anden. Disse genrer er tæt beslægtede, og megen fantasy vokser så at sige ud af eventyreren. En grundlæggende forskel på de fantastiske fortællinger og eventyrene er dog, at historierne tid og rum er konstrueret på forskellige måder. I eventyrene er der altid kun én verden, hvor alt er muligt. Personerne undrer sig ikke over magiske indslag, og magiske hændelser og figurer tages for givet (ligesom det ses i flere af Weitzes fortællinger). Eventyrene udspilles desuden i en ikke-lineær, evig tid (*der var engang, østen for solen og vesten for månen*).

I den fantastiske fortælling vil der derimod ofte være en konfrontation mellem det almindelige og det magiske – hovedpersonen undrer sig for eksempel over, at han pludselig kan gå gennem en mur. Den fantastiske fortælling er konstrueret omkring en magisk, sekundær verden – et sted, som har sine helt egne regler og love, og som man ikke på almindelig vis kan rejse til uden at bruge magi. Den geografiske placering af denne sekundære verden er ofte ikke angivet præcist og kan ligge et sted, som er uden for rum og tid – men kan også være et meget konkret sted, som f.eks. bagest i et køkkenskab.

Mange af Weitzes fortællinger har flere ting til fælles med genren fantastiske fortællinger. For eksempel kender læseren hovedpersonens tanker og overvejelser, hvilket sjældent ses i eventyrene. Og hvor helten i eventyret er stærk og modig, er hovedpersonen i den fantastiske fortælling ofte mere sammensat og kan være svag og usikker – ligesom figurerne i Weitzes persongalleri, som alle er famlende og frygtsomme.

Ifølge litteraten Tzvetan Todorov er det konstituerende for genren den fantastiske fortælling, at læseren tvivler på, om det, der opleves, er rigtigt. Læseren har med andre ord en tvetydig oplevelse af det, som sker i historien, og er usikker på, om det skete er et sansebedrag eller virkelighed. Mange læsere vil nok opleve en sådan tøven i mødet med Weitzes tekster.

Fordi Weitzes fortællinger bevæger sig på kanten af flere forskellige genrer, vil det være interessant at gå på jagt efter genrekendetegn i teksterne.

Nikolajeva, Maria (2002): *Eventyr og fantastiske fortællinger: fra oldtid til postmodernisme I: På fantasiens vinger*, Høst & Søn.

Todorov, Tzvetan (1998): *Den fantastiske litteratur – en indføring*, Forlaget Klim.

Praktisk fremgangsmåde

Et litteraturarbejde med Weitzes fortællinger kan med fordel indledes med, at læreren i fællesskab med eleverne ridser et signalement af genrerne novelle, eventyr og fantastisk fortælling op. Dette kan f.eks. ske ved en fælles brainstorm.

Klassen deles i otte grupper, og hver gruppe arbejder med én af novellerne.

Gruppen forbereder en mundtlig præsentation af deres tekst- og analysearbejde med novellen. Ud over at komme omkring de elevopgaver, som er nævnt nedenfor ved de enkelte noveller,

kan præsentationerne for eksempel fokusere på følgende opgaver:

- Udvælg en halv side til oplæsning. Begrund, hvorfor det netop er denne bid af fortællingen, du vil læse højt for klassen. Forbered og øv en fortolkende oplæsning. Tempo, pauser og tonefald skal understrege fortællingens indhold.
- Hvilken fortæller er der i teksten? Find citater i teksten, der viser det. Hvilken virkning har det, at der fortælles på denne måde?
- Hvad er tekstens motiv og tema? (Hvad handler novellen om? Hvad drejer den sig om?) Opstil eventuelt tekstens tema i en række modsætninger.
- Er der magiske elementer i teksten? Hvilke?
- Hvilke træk i teksten peger i retning af at kalde den en novelle, et eventyr og en fantastisk fortælling? På hvilken måde er den forskellig fra de noveller, du ellers kender?

Undervisningsministeriets vejledning til prøverne i faget dansk:

Den dygtige elev kan ved sin oplæsning vise forståelse af teksten ved at lave en fortolkende oplæsning, den middelhøje elev vil kunne vise, at vedkommende har lært et håndværk (det at læse op), og den svage elev vil kunne vise, i hvor høj grad vedkommende har lært at præstere en rimelig højtlydning.

Lupus

Resume

Novellen handler om det unge par Tanja og Søren. Tanja ønsker sig at få et barn og arbejder målrettet på det. Søren arbejder med på ideen, men er egentlig mest til hunde.

Tanja og Søren's energiske naboer Ellen og Claus har fem børn og et sjette på vej. Med de mange børn og et velfungerende hjem trænger Ellen sig på hos Tanja og vil gerne være hendes fortrolige.

Tanja bliver gravid, og et mærkeligt dyr begynder at komme til parrets hus. Parret ved ikke, om det er en hund, en ulv eller måske "en sjælden krydsning", der besøger dem. Tanja er bange for dyret, og hun synes, det skal skydes. Søren ønsker at tæmme dyret og gøre det trofast.

De næste måneder lægger Søren hundemad og råt kød ud til dyret. Dyret, som nu holder til i mosen, er så voldsomt sultent, at Søren bruger alle parrets penge (og flere endnu) på kød. Alligevel bider og kradser dyret Søren til blods, og han siger til Tanja, at dyret først bliver mæt, når det får et rigtigt levende bytte.

Tanja, som var ensom med graviditeten og har svært ved at tackle livet med en skrigende nyfødt, beslutter sig for at gå i mosen og lade dyret få babyen. Hun konfronterer dyret, får blackout og vågner hjemme hos Søren. Sammen følger de blodspor til mosen, hvor de finder et dødt og blødende dyr.

I novellens slutning viser det sig, at det er den anmassende Ellen, som har dræbt dyret. Da Søren og Tanja kommer hjem fra mosen, sidder Ellen i sofaen med babyen, som hun har ammet – den lille pige er mæt og sover sødt.

En ulv lusker omkring

Fortællingen handler om at fare vild i parforholdet og at være ensom, selv om man er to. Novellen kredser om de svære og forbudte følelser, som kan følge i kølvandet, når unge kærester går fra at være par til at blive en familie, og Tanja og Søren's kamp for at finde sig til rette i forælderrollen er et væsentligt tema.

På s. 17 tænker Tanja, at alle inderst inde gerne vil være som hende og Søren:

finde en kæreste, gifte sig, flytte i hus og få børn. Det er dét alle vil: Formere sig og bygge rede.

Men det er netop dette, parret kæmper en kamp med at få til at lykkes, og imens lusker ulven omkring dem som et sært uhyggeligt billede på hovedpersonernes grimme og fortrængte følelser og psykiske kræfter.

Lupus er latin og betyder ulv. Første gang, læseren hører om det ulvelignende dyr, er, da barnet undfanges. Tanja og Søren har sex, og i udløsningens øjeblik udstøder de begge "et højt og langtrukket hyl". Havelampen tænder, og da Søren løber ud i haven for at tjekke hvorfor, finder han en tot pels. I resten af novellen er der en tæt sammenhæng mellem begivenhederne i parrets familieførøgelse og deres forhold til ulvedyret. Det er f.eks., netop da Tanja beslutter sig for at opsøge dyret, at fødslen går i gang, og det er først i det øjeblik, at parret sammen bevæger sig af sted på stien mod mosen i fælles fodslag, at de finder dyret dødt.

Før barnets undfangelse forestiller Tanja sig, hvordan barnet og Tanja vil blive ét, og hvordan hun kan styre det lille barn, når det er kommet til verden:

Et lille barn, der kender mig ud og ind. Et lille barn, jeg kender ud og ind. Jeg vil kunne se dets ansigt for mig, mens det hviler

bag min hud. Når det kommer ud, bliver det som at møde en engel. Vi skal altid være sammen (s. 10).

Virkeligheden bliver anderledes, og det har både Tanja og Søren svært ved at finde sig til rette i. I novellens slutning forenes Tanja og Søren i et stirrende blik på babyen, som om de først nu opdager barnet som selvstændigt væsen. Måske venter der alligevel det unge par en fremtid som glade forældre?

Elevopgaver

- Find ud af, hvad titlen ”Lupus” betyder.
- Find de steder i teksten, hvor dyret er beskrevet. Lav en liste over det, Søren tænker og siger om dyret. Lav en liste over det, Tanja tænker og siger om dyret. Hvad siger forskellen om deres parforhold?
- Lav en tidslinje over de vigtigste begivenheder i novellen. Hvor er der tidsmæssigt sammenfald mellem hændelserne omkring dyret og hændelserne omkring babyen?
- På s. 22 drømmer Tanja om et dyr – hvad handler drømmen om?
- På s. 9 siger Ellen: ”Børnene skal jo have kød. Kan det ikke blive først på aftenen, ellers bliver de jo umulige”. Hvad mener Ellen med bemærkningen?
- Hvordan tror du, det går Søren og Tanja og den lille baby fremover?
- Hvilke andre fortællinger kender du, hvor en ulv spiller en vigtig rolle i fortællingen?

Fisken

Resume

En storesøster og en lillebror lytter imponeret til deres fars fortællinger om en fisk, der ligger på bunden af søen og venter på at blive fanget. Fisken har en ryg som skinnende guld, men er kæmpestor og farlig, og engang faren fik den på krogen, slugte den noget af hans finger. Først når børnene bliver 10 og 12 år gamle, må de tage alene ud efter fisken.

I et hus ved mosen finder de to søskende en etbenet mand, som rådgiver dem: De skal sejle ud midt på søen og bede vandet om at dele sig, så vil fisken komme op til dem. I tæt samhørighed tager de to søskende på fisketur – og fanger en støvle. Da storesøsteren ivrigt haler linen med støvlen op, bliver lillebroren skrækslagen og skriger ”Nej”. Båden begynder at tage vand ind, og lillebroren er tæt på at drukne. Storesøsteren vil gerne fiske igen, men broren husker hverken fisketuren eller støvlen og vil ikke med.

Da børnene bliver store, rejser lillebroren verden rundt, mens storesøsteren vælger at blive boende i barndomshjemmet. En dag kommer broren på besøg. Han bærer den gamle støvle på foden, op af rygsækken stikker en harpun, og da han går af sted, sætter han gyldne fodspor i mudderet.

Fortryllelse og eventyrlyst

Historien om *Fisken* er en fortælling om at bevare eller bortdrive eventyrlysten. Som voksen vælger søsteren at blive boende i barndomshjemmet. Hun er hjemmefødningen, der drikker kaffe og istandsætter hus. Broren rejser derimod ud i verden. Han har harpunen klar i rygsækken, hvis han en dag skulle komme forbi en fantastisk fisk.

I novellens slutning beskrives brorens støvleaftryk således:

De blinkede i skæret fra solen, som om de slog med hælene og sprang efter luft. Snart ville fordybningerne svuppe op og forsvinde. Jorden ville blive flad og ens alle steder, og nætterne og dagene stadig mere gispende og drømmeløse (s. 40).

Ordene beskriver på en og samme tid fodsporene og søsteren: hun efterlades som en gispende fisk i et drømmeløst og tørlagt villakvarter. Titlen *Fisken* indeholder en dobbelttydig reference til dette.

De to søskendes livsvalg er en gentagelse af forældrenes. Faren dyrker den fortryllende fortælling om den mægtige, guldskindende fisk, hvorimod moren for længst er stivnet i et alt andet end tryllebundet blik på tilværelsen:

Lad være med at tro på noget, sagde moren, rakte dem viskestykkerne og fnøs ad far. Det gjorde jeg som barn, men blev senere skuffet (s. 32).

Søskendeparret fungerer i historien som en personificering af modsatrettede kræfter i mennesket: udlængslen og trygheden. Ligesom i eventyrene er de i begyndelsen symbiotiske samarbejdspartnere, som drager ud i verden på en farlig mission. Flere steder i teksten beskrives de, som var de én person:

Skulle de ikke altid dele deres drømme? Hun og lillebror kom jo fra samme sted, fra samme vand (s. 35).

Vi har hinandens historier i lommerne (s. 37).

Storesøster og lillebror voksede. De blev lige store, og ingen kunne længere huske, hvem der var født først (s. 38).

Da vandet deler sig foran de to søskende, og søens bund kommer til syne, er brorens reaktion beskrevet på en bemærkelsesværdig måde:

Var det i brorens øjne, eller var det i vandet? Et langt rør blev skabt af en snurrende vandhvirvel, mens hun så i mørket. Umiddelbart var der tomt på bunden (s. 36).

Det er svært at afgøre, hvad der er tekstens realplan, og hvad der er tekstens billedplan, og måske skal vi som læsere heller ikke gå efter at afkode dette og få alle ligningerne til at gå op. Måske skal fortryllelsen blot have lov at leve sit eget liv i fortællingen.

Elevopgaver

- Et ledemotiv er et tilbagevendende element i en fortælling. I *Fisken* er fisk et ledemotiv. Gå på jagt efter steder i teksten, hvor en fisk er beskrevet.
- Tænk over fortællingens titel. Hvilken fisk refererer den til?
- På s. 35 drømmer storesøsteren om fisken – hvad handler drømmen om?
- Hvorfor reagerer de to søskende så forskelligt, da de får støvlen på krogen?
- Hvordan beskrives det liv, de to søskende vælger at leve som voksne? Find citater i teksten, og skriv dem i et to-kolonne notat. Hvad er forskellen?
- Hvordan efterlader forfatteren hovedpersonerne i slutningen?
- Fisken kan opfattes som et symbol på noget andet end en fisk? Hvad kan den være et symbol på?
- Hvilke andre fortællinger kommer du til at tænke på, når du læser *Fisken*?

Terror

Resume

Lona er mor til Petrine, som er nummer fire i søskendeflokken. Petrine skulle egentligt have været en abort, fordi Lona og hendes mand var ved at gå fra hinanden, men Lonas veninde, Rikke, som skulle have foretaget aborten, kunne ikke få sig selv til at slå Lonas barn ihjel – og Petrine kom så alligevel til verden.

Petrine skal giftes med sin muslimske kæreste, Mehmet. En dag kommer Petrine på besøg hos Lona, som har en overraskelse til datteren: Lona vil sy undertøj til hende, som hun kan have på til brylluppet.

Da Petrine er taget af sted igen, hører Lona om en terror-eksplosion på Svanemøllen Station, og hun er straks overbevist om, at det er Petrine og Mehmet's værk. Hun er sikker på, at de er døde, og murer sig inde med sin sorg. Efter nogle dage ringer veninden Rikke og fortæller, at Petrine og Mehmet har bedt om Rikkens hjælp til at få foretaget en abort. Rikke afslog, da Petrines graviditet var for fremskreden, og det unge par opholder sig nu, lammede af rædsel, i Rikkens sommerhus.

En hverdagsrealistisk fortælling

Selv i modlys kan Lona ikke se gennem Petrines chador, selv om stoffet er relativt tyndt og beigefarvet (s. 43).

Fortællingens tema er at være fremmed. Teksten arbejder med dette tema i flere niveauer. Lona er fremmed over for sin egen datter, Petrine. Den hvide middelklasse er fremmed og fordomsfuld over for mennesker med anden etnisk baggrund. Og Lona er fremmed over for sit eget liv som rigtig voksen uden hjemmeboende børn.

Terror er en hverdagsrealistisk fortælling. Synsvinklen ligger

hos Lona, og det er hendes tanker om forholdet til datteren, der er tekstens omdrejningspunkt. Petrine er fra begyndelsen uønsket i Lonas liv, og afstanden mellem mor og datter er stor. De har svært ved at tale sammen, og Lona tør ikke spørge ind til Petrines liv af frygt for at blive afvist. På s. 42 sættes forholdet mellem de to på plads:

Er der noget frygteligere end ikke længere at kende sit eget barn? Et er at give væk, noget andet er ikke at vide, hvem man giver væk.

Lona registrerer forskellige ting ved sin datter, som burde gøre hende mistænksom i forhold til datterens svangre tilstand. Teksten åbner sig in medias res med en af disse observationer: Vi hører, at Lona synes, datteren bevæger sig mærkeligt, hun går *tungt og vuggende* (s. 42). Læseren har allerede her regnet ud, at Petrine er gravid, men det har Lona (måske) ikke. Det er tekstens implicite fortæller, der gør det muligt for læseren at gennemskue, hvad Lonas forudannelser og fornemmelser handler om, før hun selv gør det.

Gennem fortællingen får vi mange antydninger af svangerskabet. Men Lona og Petrine er fremmede for hinanden, og Lona skubber observationerne fra sig. Og i stedet for at mærke sin datters nærvær, da de samles omkring sytøjet, ville Lona ønske, at hun kunne blæse ud ad vinduet og forsvinde (s. 47).

Teksten arbejder i kontraster og forstærker personernes egenskaber ved at sætte dem op imod hinanden. Et eksempel på dette er Rikke, som fortællingen igennem beskrives som en kontrast til Lona. Rikke er jordemor, og hendes profession er at bringe nyt liv til verden. Hun danser, ryger, har skiftende partnere og bor i byen – for som hun bemærker om Det Hvide Kvarter: *Jeg farer fandeme altid vild på vejene herude* (). *Det hele virker så ens* (s. 46). Lona er jaloux på Rikke, fordi hun lever livet og har den

gode kontakt til datteren, som hun ikke selv formår at etablere.

I slutningen efterlader læseren Mehmet og Petrine forstenede i sommerhuset (navnet Petrine er i øvrigt en afledning af Petra, som betyder sten på græsk). Imens står Lona i havens bageste hjørne og spejder ind i kaninburet. Hun kigger efter datterens for længst videresolgte kaniner, og slutningen er en understregning af hendes krampagtige og ubehjælpelige forhold til datteren.

Elevopgaver

- Der er mange tilbageblik i teksten, hvor Lonas erindringer afbryder historiens handling. Lav en liste over fortællingens flashbacks.
- Find ud af, hvilken betydning navnet Petrine har. Hvorfor har forfatteren mon netop valgt at kalde datteren Petrine?
- Lav en personbeskrivelse af fortællingens tre kvindeskikkelser Lona, Petrine og Rikke.
- Hvordan får læseren informationerne om personerne – gennem fortællerens direkte beskrivelse og vurdering eller gennem det, de siger og gør?
- Opstil en aktantmodel over personernes indbyrdes relationer og konflikter (husk, at én aktør godt kan udfylde flere af modellens pladser).
- Gå på jagt efter steder i teksten, hvor Petrines graviditet antydes. Hvilken virkning har disse antydninger på læserens opfattelse af Lona?
- På s. 56 sender Petrine sin mor ”det lange blik”. Hvornår har Lona før set blikket? Hvilken betydning har det, at hun nu sender sin mor blikket?

Brødrene

Resume

Frodes far har været i koncentrationslejr. Under sit ophold i lejren bestemmer han sig for, at familien skal adoptere en tysk dreng. For kun sådan kan verden fortsætte og alt blive godt igen. Da Frode møder sin nye adoptivbror Adolf, tror han ved første øjekast, at han ser sit eget spejlbillede. De to drenge ligner hinanden på en prik.

Frode og Adolf møder Beate, som de begge bliver forelskede i. De elsker med hinanden alle tre, hvorefter brødrene beder Beate om at vælge en af dem. Beate slår i stedet hånden af dem begge. Da de året efter møder Beate, ser de, at hun bærer en lille babydreng på armen. Beate forsvinder herefter ud af historien. De to brødre slås uafbrudt, og en dag stikker Frode en kniv i Adolfs hjerte. Adolf dør, men når forinden at snitte Frode i kinden. Såret vil ikke læges, og Frode må sige sit job op.

Efter en årrække begynder Frode at modtage breve fra sin voksne søn – ét hver dag. Frode flygter ned i mosen, hvor han flytter ind i et lille skur. Alt imens Frode lever i pagt med naturen i mosen og spionerer på sin genfundne søn, piller sønnen omhyggeligt Frodes hus fra hinanden på jagt efter spor fra faren.

Dualismen som menneskeligt grundvilkår

Brødrene er en historie med mange lag. Ét af tekstens underliggende temaer er pacifisme og menneskets bestræbelse på at undgå krig. For at demonstrere sin modvilje over for 2. verdenskrig adopterer faren en tysk dreng. Han blander sønnernes blod og bestemmer, at Frode skal elske sin bror, og at de aldrig skal være uvenner. Da det senere viser sig, at man ikke på denne måde kan tvinge søskende til at elske hinanden,

og at de to brødre i stedet slås, bliver faren afmægtig og straffer drengene med tæv.

Med beskrivelsen af de to brødre, som er hinandens dublet, kredser teksten desuden om dualismen som et menneskeligt grundvilkår. Adolf er pacifist, pjækker fra skole og strejfer omkring i mosen. Her lever han i pagt med naturen, samler blomster og fanger insekter. Frode er derimod en flittig dreng, som får gode karakterer i skolen og gerne vil være advokat. Frode kan godt lide at tæske sin bror. De to brødre er parallelskikkelser, og sammen kunne de måske være i fuldkommen balance som hinandens yin og yang. Men de mørke sider af Frode får overtaget.

Frode slår sin bror ihjel, fordi han trænger til ro. Som Kain slår Abel ihjel for at opnå harmoni med Gud, dræber Frode Adolf for at komme i harmoni med sig selv. Det brænder og stikker i hans bryst, når han sover ved siden af den forslåede Adolf, og han har brug for at slippe ham – uden Adolf kunne han måske undgå at dele alle de tæsk ud. Men da han stikker en kniv i hjertet på Adolf, er resultatet ikke ro og harmoni. Samvittigheden nager, og Frode ender med at have et permanent og betændt snitsår på kinden. Adolfs ansigt kigger på ham fra søens overflade, og Frode magter ikke at vedkende sig rollen som far til Lars.

Frode vælger i sin desperation at fjerne sig selv – han forsøger at tage livet af sig, og da det ikke lykkes, forsvinder han i stedet fra Det Hvide Kvarter og gemmer sig i mosen. Her forsøger han ligesom Adolf at leve i pagt med naturen.

Drabet på broren resulterer i en identitetsafvikling hos Frode. Da Frode kryber ned i sin sovepose, tænker han, at:

Det er som at være en larve, selvom han aldrig bliver en sommerfugl. Denne vinter må gøre bugt med ham. Nu hvor Lars har fået nøglen til huset, er det blevet ekstra vigtigt at være forsvundet (s. 69).

Ligesom flere af de andre figurer i *Det Hvide Kvarter* magter

Frode ikke at påtage sig rollen som den ansvarlige forælder. I fortællingens slutning får Frode endelig vished om, at Lars er hans egen søn. Frodes reaktion på dette er som strudsen, der stikker hovedet i jorden for at gemme sig. Han lægger sig med lukkede øjne ved kanten af mosehullet, imens sønnen går sin vej.

Elevopgaver

- I *Brødrene* er der mange lag, som nærmest er filtret sammen. Hjælp hinanden med at filtrere lagene ud ved at gå på sporjagt. Find spor efter disse ting i fortællingen, og lav en liste med tekstciter:

  - Spejlbilleder
  - Vold og krig
  - Faderskab
  - Moselig

- Opstil fortællingens vigtigste begivenheder på en kronologisk tidslinje.
- Find steder i teksten, hvor læseren lægger særligt mærke til fortællerens sprog.
- Lav en personbeskrivelse af Frode og Adolf: Find alle de steder i teksten, hvor de er beskrevet. Tegn evt. to cirkler, som lapper ind over hinanden. I den ene noterer I om Frode, i den anden om Adolf – i midterfeltet noteres ting, de har til fælles. Hvad har de til fælles? Hvordan er de forskellige?
- Hvad tror du, der sker videre? Finder Lars og Frode sammen?
- Kender du andre historier, der handler om dobbeltgængere? Kender du andre historier, hvor en mand slår sin bror ihjel?

Andre historier, hvor dobbeltgængermotivet er tekstens omdrejningspunkt:

Dorte Karrebæk & Otto Dickmeiss: *Emmely M* (2005)

H.C. Andersen: *Skyggen* (1847)

Villy Sørensen: *Duo i Ufarlige historier* (1955)

Hvad gør en fugl?

Resume

Erling spiller obo i et symfoniorkester og skal snart spille sin første store solokonzert. Inden koncerten flytter Erling og hans kone i hus i Det Hvide Kvarter. Samme nat, som de overtager huset, føder konen en lille dreng.

Efter barnets ankomst kan Erling hverken spise eller sove, og der kommer kun mislyde ud af oboen. Han mistænker sin nyfødte dreng for at være den skyldige, for måske har drengen piller ved oboen. Erlings tunge lammes, og stemmen bliver hæs. Han gemmer sig i familiens udhus, hvor han holder øje med drengen og blæser i sin obo.

Fra sit skjul i udhuset ser Erling nervøst til, mens sønnen kravler rundt på opdagelse i haven. Drengen klemmer nogle små solsorteunger til døde, mens den voksne solsort skrattende ser på. I drengens øjne ser Erling den vippende solsort, og i solsortens øjne ser han et billede af sin søn som død og udsplattet fugleunge.

Fortællingen slutter med, at solsorten en aften fløjter Erlings partitur smukt og helt rigtigt for den lille familie. Erling er nu klar til at spille på sin obo igen og drager af sted mod sit øvelokale i koncertbygningen.

Hvad gør en Erling?

Fortællingens første sætning slår fast, hvad historien drejer sig om: Hovedpersonen Erling køber sit nye hus, fordi han og konen har *mere end almindelige ting* med sig, når de flytter. De venter barn, og et hus, hvor barnet er spærret inde bag hegn og hæk, er perfekt, for Erling vil gerne værne sit kommende barn mod livets farer.

Da sønnen kommer til verden lammes Erling. Han overrumplles af en overvældende kærlighed til sin lille nye dreng – og med kærligheden følger en lammende angst for at miste. Lammelsen sætter sig på Erlings evne til at spille musik og på hans tunge og stemmebånd. Da Erling har svært ved at tackle sin nye situation som far, skjuler han sig i udhuset. Herfra kan han overvåge sin søn og holde nervøst øje med sønnens begyndende udforskning af verden omkring sig. Erlings angst for at miste sin søn kulminerer i synet af sønnen som nøgen, død og udsplattet fugleunge (s. 91). Da han først har stirret angsten i øjnene (bogstaveligt talt), kan han igen spille på sin obo. Det er solsorten, som viser ham vej, ved at spille stykket fra partituret smukt, rigtigt og med følelse.

Det er karakteristisk for solsorten, at den kan fløjte smukke og harmoniske triller. Men solsorten er samtidig dæmonisk sort og kan udstøde en høj og disharmonisk skratten, når der er fare på færde. Den rummer både det smukke og det rædselsfulde. Erling undrer sig over, hvad en fugl gør, når den er ked af det og har mistet sine fugleunger. Fortællingen slutter med at lade solsorten vise ham svaret: *Ude i haven fløj solsorten fortravlet frem og tilbage med kviste til en ny rede* (s. 92). Livet går videre på trods.

Elevopgaver

- Forholdet mellem Erling og sønnen er et vigtigt omdrejningspunkt i fortællingen. Gå på citatjagt, og find steder i teksten, der viser, hvordan Erling har det med sin søn.
- På s. 85 tænker Erling, at det måske er hans nyfødte dreng, som er skyld i, at oboen kun kan udstøde mislyde. Tror du, at han har ret i det?
- Læs teksten igennem igen, og fokuser på solsorten. Hvornår møder vi den? Hvad gør den? Hvilken funktion og betydning har den i teksten?
- Hvad er historiens vendepunkt?
- Hvad er historiens tema? Opstil en række modsætninger – det kan både være konkrete og abstrakte modsætningspar.
- Historiens titel er formuleret som et spørgsmål: *Hvad gør en fugl?* Hvad handler spørgsmålet om? Får læseren svar på spørgsmålet undervejs i fortællingen?
- Formulér en ny titel, som kan dække fortællingens indhold og mening. Hvad skal titlen være – og hvorfor?

Rosentjørn

Resume

Da familiens yngste søn flytter hjemmefra, rammes Leonora af følelsesløshed. Hendes krop reagerer ikke på smerte af hverken den ene eller den anden art, men opfører sig, som var den bedøvet.

Det er femogtyve år siden, Leonora sidst har haft tid til at kigge sig i spejlet, for hun har haft travlt med at være mor og smøre madpakker, ordne vasketøj og gøre rent. Da hun endelig tager mod til sig, ser hun, at der vokser hornagtige, hvidgrå spidser ud

af hendes hud, og mellem spidserne er der fyldt med dryssende skæl.

En dag vågner Leonora op og må indse, at hun simpelthen er forsvundet. Hun kaster ingen skygge, hendes stemme kan ikke høres, og hun kan ikke ses i spejlet. Hun er usynlig og uhørlig. Leonora efterlyses i fjernsyn og radio, mens kaos og forfald breder sig i hendes hjem. Hun blæser med vinden langt op i himmelen. Hun lander i et træ ved mosen, hvor hun overværer sin yngste søn arbejde på at lave et barn med kæresten. Herefter løber hun hjem til sin mand, som putter hende under dynen.

En forvandlingshistorie

Leonora gennemgår en fuglelignende metamorfose.

Forvandlingen begynder, da hun kigger sig i spejlet og får øje på sin begyndende fjerdragt. Herefter forsvinder moren og hustruen Leonora bogstaveligt talt, og hun får gradvist evne til at svæve og flyve, ligesom *de vingede, skinnende væsner* (s. 94), som flyver udenfor ruderne og kigger ind på de rejsende, når hendes mand er på flyvninger. Måske er Leonora blevet forvandlet til en fugl, måske en engel?

I folkelitteraturen er det et hyppigt motiv, at mennesker forvandler sig til fugle eller kan flyve i en magisk fjederham. Og ligesom det ofte ses i folkelitteraturen, fungerer Leonoras hamskifte som en hjælp for hende til at komme igennem det, som er svært: Efter i mange år at have været den opofrende mor og oversete hustru vil Leonora gerne se sig selv igen. Da hendes førstefødte kom til verden, ofrede hun sig i en grad, så hun tabte sig selv helt af syne. Hun har nu svært ved at give slip på sit martyrium og børnene, som flyver fra reden:

Lad dem skrælle mig, tænkte hun, da hun sad med sin førstefødte i armene: Lad mig trykke dem helt ind til mine ben,

så de bliver mine drømme, og jeg glemmer, hvad jeg gik og ønskede mig. Leonora var lige ved at skrike, men hun gjorde det ikke. I stedet holdt hun vejret, dykkede ned og blev mor (s. 96).

Leonora kommer først op til overfladen igen, efter at hun fra sin gren i træet har overværet yngstesønnens familieplanlægning med sin stewardesse:

Vandet glider af hende, hun indånder luft og ryster sig, så gråhvide fjer drysser på stien (s. 102).

Weitzes inspiration fra folkevisen *Jomfruen i fugleham* er til at få øje på. Men hvor folkevisen ender lykkeligt med, at jomfruen *slog ud sit favre Haar*, og det unge par finder kærligheden, ender *Rosentjørn* anderledes fastlåst. Da Leonora finder hjem og tilbage til verden igen, viser det sig, at rosen – det ultimative symbol på lidenskaben – ikke som forventet er rød, men hvid. Og Leonora er blevet skaldet.

Elevopgaver

- Gå på jagt efter steder i teksten, hvor fjer og det at flyve nævnes. Lav en citatliste, og tænk over, hvilket mønster de danner, og hvad de kan betyde.
- *Lad dem skrælle mig*, tænker Leonora på s. 96. Hvad mener hun?
- På s. 96 dykker Leonora ned og bliver mor. Kommer hun op til overfladen igen?
- Rosen dukker op i fortællingen flere gange. Find de steder, hvor rosen nævnes. Hvad tror du, rosen er et symbol på?
- En forfatter lægger ofte vigtige signaler til læseren i titlen.

Hvorfor tror du, at Weitze har valgt at kalde fortællingen *Rosentjørn*?

- Hvordan efterlader forfatteren Leonora i slutningen?
- Hvilke andre historier kender du, hvor hovedpersonen forvandler sig til en fugl eller en engel?

Fortællinger, som Rosentjørn læner sig op ad:

Folkevisen *Jomfruen i fugleham*

Villy Sørensen: *Fuglen i jomfruham*

Folkevisen *Germand Gladensvend*

I den nordiske mytologi handler flere af historierne om, at Freja har en magisk falkeham, som både hun selv og de andre guder bruger.

SOS

Resume

Leif Stuk har inviteret folkene på sin villavej til havevandringdag. Her kan de stemme om, hvilken have der er den flotteste, samtidig med at de indsamler penge til velgørenhedsformål. Det er midt i juni, og Stuks hjem er pletfrit. Som et drømmeslot står det og glinser i Det Hvide Kvarter, og for at naboerne ikke skal sætte grimme mærker på gulvene, dækker Stuk dem med afdækningspap.

Ved en fejltagelse begynder Stuk at modtage Politiken hver dag. Han opsøger avisbudene for at gøre dem opmærksom på fejlen. Avisen leveres af otte børn og deres mor Katja. De er

fattige og bor i en campingvogn på en nærliggende parkeringsplads. Under påskud af at lufte sin hund går Stuk mange ture omkring campingvognen. Han holder øje med børnene, som er beskidte, overvægtige og forhutlede. Stuk giver dem is og leger med tanken om at lade familien flytte ind hos sig.

En dag står Katja klar til indflytning hos Stuk med børn og campingvogn. De får lov at flytte ind i en del af haven, men ender til sidst med også at indtage Stuks stuer. Katja og Stuk har sex, og sengestolpen smadrer et stort, sort hul i væggen. Huset viser sig at være levende af fugt mellem væggene, og ud vælter lugten af svamp og skimmel. Næste morgen ser Stuk Katja forsvinde med børnene og campingvognen, som hun egenhændigt trækker rundt om hjørnet og ud af Stuks liv.

Bag velklippede hække og hvidpudsede facader

Fortællingens hovedperson hedder Leif Stuk. Han har haft et firma, som sælger stuk. Leifs navn og jobfunktion er således groet sammen. Stuk anvendes til at dekorere og udsmykke og tjener kun ét formål: at se pæn ud. Sådan er det også med Leif. Men selv om Leif ihærdigt reparerer huset med fugemasse og maling, lykkes det ham ikke at opretholde facaden. Da der først går hul på væggen, vælter råddenskab ud.

Leif samler ind til velgørenhed og mærker en vis medlidenhed med den fattige mor og alle hendes børn. Men samtidig undres han over, at moren ikke har en bedre personlig hygiejne, for man kan jo altid gøre et eller andet, selv om man er fattig (s. 115).

Er det samfundets skyld, er det kvindens egen, eller er det også hans skyld, at børnene lever så usselt? De får jo aldrig en chance. Hvis man er så uhygiejnisk, kan man ikke få andet end avisjobs. Det er en ond cirkel (s. 119).

Det nager Leif til søvnløshed, hvordan han kan hjælpe dem, og den dårlige samvittighed dukker op i stuerne mørke hjørner:

( ) det er, som om nogen står og stirrer. I ét nu rejser han sig, tænder alt lyset og retter standerlamperne, så de lyser ind i krogene. Så går han en tur med malingen (s. 128).

Stuk overvejer, om han kan få sig selv til at ofre husets pænhed og invitere familien indenfor. Tanken om, at Katja – efter en mindre forskønnelse – måske kunne blive hans kone, frister. Men når det kommer til stykket, er Leif i virkeligheden sig selv nok. På trods af sine mange penge og alle de gode intentioner får han aldrig rigtigt gjort alvor af at hjælpe familien, og Katja og de mange børn efterlader ham i historiens slutning lige så ensom, som da vi først mødte ham.

Elevopgaver

- Brug berettermodellen til at skabe et overblik over novellens handlingsforløb.
- Hvilket miljø udspiller handlingen sig i? Hvilke oplysninger i teksten fortæller noget om miljøet?
- Virker miljøet realistisk eller urealistisk? Er der en sammenhæng mellem personernes handlinger og væremåde og de ting, vi får at vide om miljøet?
- Find ud af, hvad stuk er, og hvad det bruges til. Hvorfor tror du, at Weitze netop har valgt at give hovedpersonen efternavnet Stuk?
- På s. 126 tænker Stuk, at *hvis han hjælper hele Afrika, kan han vel også hjælpe de nærmeste*. Hvordan hænger det, han tænker og siger, sammen med det, han gør?
- Find de steder i teksten, hvor Stuk drømmer. Hvilken betyd-

ning har hans drømme for den opfattelse, læseren har af ham?

Vist gør det ondt

Resume

Jane og Bitten vokser op sammen, er uadskillelige og digter deres eget sprog, som ingen forstår. Da de bliver teenagere, forelsker Bitten sig i Henrik, som frier til hende med en lille, rød æske. Bitten kan ikke få sig selv til at åbne den lille, røde æske – det er alt for stort. Jane og Bitten aftaler at mødes ved søen og åbne den sammen. Men Jane bedrager i stedet veninden med en erotisk drøm om Henrik, overhører sit vækkeur og misser aftalen ved søen. Da Jane når frem til søen, er Bitten blevet kørt bort med ambulance, halvt druknet. Tilbage står den røde æske og en skøjte.

Drukneulykken gør Bitten lam i meget af kroppen. Hun kommer på genoptræningscenter og flytter ind hos Jane, som bor på grænsen til Det Hvide Kvarter. En dag, Bitten er hjemme hos sine forældre, dukker Henrik op hos Jane. De kysser og kærtegner, hvorefter Jane beder ham forlade lejligheden. Det bliver i stedet Jane, som smækker døren og går ned til søen. Her møder hun Bittens forældre, som inviterer hende hjem. I hjemmet finder de Bitten død.

Som en blomst, der åbner sig

Jane er forelsket i den samme mand som hendes bedste veninde, og det løber som en understrøm i fortællingen, at søen tager Bitten, fordi Jane drømmer om at elske med Henrik. Som en slags bod for at have svigtet sin bedste veninde sender Jane

en buket kaprifolier til Bitten en gang om ugen. Men Janes hensigt med kaprifolierne er måske dobbelttydig – kaprifolien er en slyngplante, som selv fæstner sig, hvis der er noget, den kan slynge sig omkring, og dens bær er meget giftige. Da Jane bestiller blomsterne, kollapser kroppen da også, og i de følgende år fortrænger Jane helt sin bestilling af kaprifolierne. Da hun besøger den døde Bitten, som ligger fanget i kaprifoliernes stærke duft, holder hun til det sidste fast i, at blomsterne må være Henriks værk.

På samme vis narrer Jane sig selv til at være usikker omkring Henriks identitet, da han dukker op omkring hendes frisørsalon. Men på s. 138 mere end antydes, at de har mødt hinanden før:

Jeg har altid elsket dig, tænkte Jane. Jeg har altid, altid elsket dig.

Veninden er hvid med langt sort hår og røde læber. Hun trækker vejret stille og øjenlågene flimrer. () Kan hun vækkes? Måske med et kys? (s. 137).

Weitzes beskrivelse af Bitten leder tanken hen på folkeeventyret om Snehvide. Bitten ligger i en glaskiste (s. 144), og Jane overvejer, hvad der vil ske, hvis Henrik og Bitten mødes: *() vil de kysse hinanden, så æbler falder ud, og glas går i stykker?* (s. 146). Snehvides navn hænger tæt sammen med hendes uskyld og renhed, og beskrivelsen af Bitten lægger sig tæt heropad. Når det er vinter, står hun på skøjter – isen var himmelen, og hun skulle være skøjteprinsesse. Bitten er den uskyldige unge pige, som ikke tør åbne kærestens tilbud om ægteskab, den røde æske med ringen med blomsterknoppen, og hun er *ligesom svævende* og befinder sig i to verdener (s. 149).

Eventyret om Snehvide er, ligesom *Vist gør det ondt*, en fortælling om jalousi og seksuel rivalisering mellem to kvindeskik-

kelser. De bristefærdige blomsterknopper går som en rød tråd i fortællingen og fungerer som et symbolsk billede på de to pigers overgang fra uskyldige børn til unge piger med en seksualitet.

Det er først, da Bitten i fortællingens slutning sover ind, at Jane kan få sin seksuelle forløsning. Fortællingen slutter med den lakoniske bemærkning: *Vist gør det ondt*, som også er fortællingens mangetydige titel. Det gør ondt at miste mødommen, det gør ondt at bedrage sin bedste veninde, og det gør i det hele taget ondt at blive voksen. Og på sin vis kunne titlen fungere glimrende som overskrift for alle samlingens fortællinger.

Elevopgaver

- Der er mange flashbacks i *Vist gør det ondt*. Skab overblik over teksten ved at opstille en kronologisk tidslinje. På linjen noterer du fortællingens vigtigste begivenheder. Er der tidsmæssigt sammenfald mellem nogle af begivenhederne og Bittens sygdom/død?
- Hvorfor tør Bitten ikke åbne den røde æske fra Henrik?
- *Har Henrik virkelig sendt hende alle de blomster?*, tænker Jane (s. 153). Hvorfor tror du, at Jane tænker sådan?
- Hvilken udvikling gennemgår Jane i fortællingen?
- Find alle de steder i teksten, hvor blomsterknopper nævnes. •

Hvad er blomsterknopperne et symbol på?

Læs evt. Karin Boyes berømte digt fra 1935: *Ja visst gör det ont*. Du kan finde digtet på www.karinboye.se

- Gå på citatjagt i teksten, og find steder, hvor der er intertekstuelle referencer til eventyret *Snehvide*. Hvad har *Vist gør det ondt* til fælles med eventyret? Hvor er de to historier forskellige?

Litteratur:

Anders Bæksted: *Nordiske guder og helte* (2008)

Brødrene Grimm: *Grimms samlede eventyr* (1996)

Dorte Karrebæk & Otto Dickmeiss: *Emmely M* (2005)

H.C. Andersen: *Skyggen* (1847)

Karin Boye: *För trädets skull* (1935)

Maria Nikolajeva: "Eventyr og fantastiske fortællinger: fra oldtid til postmodernisme" I: *På fantasiens vinger* (2002)

Marianne Keinicke & Jonna Byskov Nielsen: *Novelleveje* (1997)

Tzvetan Todorov: *Den fantastiske litteratur – en indføring* (1998)

Villy Sørensen: "Duo" I: *Ufarlige historier* (1955)

Villy Sørensen: "Fuglen i jomfruham" I: *Formynderfortællinger* (1964)

Folkevisen *Jomfruen i fugleham*

Folkevisen *Germand Gladensvend*

Få adgang til nyheder og tilbud fra Høst & Søn:
Tilmeld dig vores elektroniske nyhedsbrev via hjemmesiden:
www.hoest.dk – under **nyhedsbrev**. Og følg med om nyt
inden for børnelitteraturen på vores blog:
<http://laerervaelset.dk>

På hjemmesiden kan du på 'Lærerværelset' finde litteraturguider til følgende bøger:

Ronnie Andersen: **Date med en engel** af Inger Lise Lund

Kenneth Bøgh Andersen: **Den store Djævekrig** af Kirsten Jordal

Ina Brunh, David Meinke og Caroline Ørsum. **Genstart** serien af Sofia Esmann

Neil Gaiman: **Coraline. Graphic Novel** af Karen Lise Søndergaard Brandt

Bent Haller: **Knut og køter** af Ingelise Moos og Karen Vilhelmsen

Bent Haller & Lars Vegas Nielsen: **Grænsebørn** af Ingelise Moos og Karen Vilhelmsen

Kamilla Hega Holst: **Metilies underjordiske rejse** af Karen Lise Søndergaard Brandt

Stian Hole: **Garmanns gade** af Kirsten Jordal

Roberto Innocenti: **Huset** af Tine Kirkegaard Jensen

Oskar K. og Dorte Karrebæk: **Idiot!** af Karen Lise Søndergaard Brandt

Anita Krumbach: **Et mærkeligt skib** af Sofia Esmann

Peter Mouritzen & Søren Jessen: **Danser med djævle** af Ingelise Moos og Karen Vilhelmsen

Peter Mouritzen: **Hekseringe – historier om det usynlige** af Ingelise Moos og Karen Vilhelmsen

Dorthe de Neergaard & Els Cools: **To ting man aldrig kan vide** af Ingelise Moos og Karen Vilhelmsen

Charlotte Weitze: **Det hvide kvarter** af Tine Kirkegaard Jensen

Jesper Wung-Sung: **Trælår** af Martin Blok Johansen og Anette Øster

Det Hvide Kvarter er otte fortællinger, der på én gang er et genkendeligt og eventyrligt portræt af et villakvarter. Med dybe understrømme af svigt, afsavn, kærlighed og forvandling fortæller Charlotte Weitze om livet bag ligusterhækken – om forventningerne og fortielserne bag åbne vinduer og lukkede døre.

Et villakvarter uden for København hedder i folkemunde **Det Hvide Kvarter**. En sø og en mose omgivet af lysende ringveje og hvidmalede villaer. Her fødes børn, bygges rede og bygges om, her planlægges bryllupper, havevandring og mødregrupper.

Tine Kirkegaard har udarbejdet en litteraturguide til Charlotte Weitzes novellesamling **Det Hvide Kvarter**. I guiden giver hun sine bud på, hvordan der kan arbejdes med novellerne i folkeskolens ældste klasser og på ungdomsuddannelserne.

Denne og andre litteraturguider kan downloades gratis på <http://hoest.dk/laerervaerelset.aspx>

Høst & Søn

